

18.12.2017

Ympäristöministeriö
Yliarkkitehti Niina Kilpelä

Lausuntopalvelu.fi

Aihe: Luonnos ympäristöministeriön ohjeeksi rakennuksen esteettömyydestä

Yleistä

RAKLI kokoaa yhteen kiinteistöalan ja rakennuttamisen vastuulliset julkisen ja yksityisen sektorin ammattimaiset toimijat, jotka kattavat asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurin omistajat, rakennuttajat ja käyttäjät sekä näiden ammattimaiset edustajat. RAKLI jäsenineen varmistaa, että Suomessa on tilaa hyvälle elämälle.

RAKLIn jäsenet pyrkivät edistämään tilojen käytettävyyttä kaikkien käyttäjäryhmien toimesta järkevillä ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisilla suunnitteluratkaisuilla.

Jo hallitusohjelmassa tuotiin esiin tarve vähentää yksityiskohtaisia määräyksiä. mm. seuraavin sanoin: *”Säädöspolitiikan ohjausta selkeytetään, tavoitteena sääntelyn nettomääräinen keventäminen ja säädöksille vaihtoehtoisten ohjauskeinojen käytön lisääminen.”* Rakennusmääräyskokoelman uudistusta esittelevillä Ympäristöministeriön sivuilla todetaan myös, että tavoitteena on sääntelyn vähentäminen. Myös RAKLIn näkemyksen mukaan sääntelyn tulisi olla mahdollistavaa ja yksi RAKLIn strategian painopisteistä on: *”Tilaa mahdollistavalle säätelylle”*, jonka yhteydessä painotetaan sääntelyn tarpeenmukaisuutta.

Rakennusmääräyskokoelman uudistamisen tarkoitus oli myös tehdä selkeä ero velvoittavan sääntelyn ja sitä tukevien ohjeiden välillä. Nykyisin voimassa olevan Rakennusmääräyskokoelman ohjeita, kun on tosiasiallisesti useasti tulkittu määräyksiksi. Tätä taustaa vasten tulisi uusista asetuksista annetun ohjeistuksen sisältää vain sellaisia tarkennuksia, jotka ovat suoraan johdettavissa ohjeen sisällöstä. Lausunnoilla olevassa Ympäristöministeriön ohjeessa rakennuksen esteettömyydestä on kohtia, joiden voi katsoa nostavan vaatimustasoa asetuksessa esitetystä. Tällaiset vaatimustason nostot ohjeessa tulkitaan käytännön sovelluksissa tosiasiallisesti määräyksiksi, eikä tällöin ole enää kyse asetuksen tekstin selventämisestä vaan asetusten asettaman sääntelyn tason kiristämisestä.

18.12.2017

RAKLI pitää hyvänä ohjeen lopussa olevaa liitteen 4 taulukkoa esteettömyysasetuksen säädösten pääkohdista rakennuksen käyttötarkoituksen mukaan jaoteltuna. Taulukkoa ei ole järkevää käyttää suoraan suunnittelun lähtötietona, mutta yhdistettynä riittävään asetuksen sisällön tuntemukseen se on hyvä muistilista esteettömyysasetuksen vaatimuksista käyttäjälleen.

Määritelmät

Selviytymiskerros on vakiintunut käsite, jolla tarkoitetaan kerrosta, joka sisältää kaikki asumista palvelevat välttämättömät tilat. Käsitettä käytetään muualla ohjeistuksessa, mutta sitä ei ole lisätty määritelmiin. Ohjelun sivulla 10 todetaan, että selviytymiskerros sisältää esteettömän wc- ja pesutilan, sekä keitto- ja oleskelutilan, jossa on myös mahdollisuus nukkumiseen. Tämän voisi nostaa määritelmiin.

Soveltamisala

Asetus antaa selkeät rajat soveltamiselle asuinkerrostaloissa: asetusta sovelletaan uuden kohteen rakentamiseen, luvanvaraisissa korjaushankkeissa vain yleisiin tiloihin ja silloinkin vain edellyttäen, että "esteettömyyden parantaminen on rakennuksen ominaisuudet sekä toimenpiteen laatu ja laajuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista." asetuksen ohjeistuksessa annetaan siis tarkempia ohjeita tarkoituksenmukaisuuden arviointiin.

Sen sijaan ohjeistuksessa annetut esimerkit ovat omiaan hämärtämään asetuksessa määriteltyä yksinkertaista soveltamisalaa ja voivat johtaa siihen, että esimerkkien suositukset muuttuvat käytännön soveltamisessa sitoviksi normeiksi. Esimerkeissä todetaan muun muassa:

"Jos korjaus tai käyttötarkoituksen muutos on laaja (kuten rakennuksen peruskorjaus), koko rakennuksen esteettömyyttä on tarkoituksenmukaista parantaa." ja "Jos rakennuksessa tehdään laaja linjasaneeraus perinteisellä menetelmällä, johon sisältyy wc- ja pesutilojen kokonaisuudistus, on suositeltavaa parantaa samalla wc- ja pesutilan esteettömyyttä esimerkiksi kalusteiden sijoittelulla ja oviaukkoa laajentamalla, vaikkei asetus sitä edellytäkään."

18.12.2017

Esteettömyyden parantaminen voi näissä tilanteissa olla suositeltavaa, mutta suositusta ei ole perusteltua kirjoittaa esimerkiksi asetuksen soveltamisesta. Suositusten kirjoittaminen oheisella tavalla voi johtaa niiden käsittelyyn vaatimuksina säädöksiä soveltavien rakennusvalvontojen toimesta, vaikkei asetus sitä edellyttäisi. Tällainen tulkinta on hyvinkin todennäköinen erityisesti, kun kyseessä on Ympäristöministeriön ohjeen suositus. Sekaannusten välttämiseksi tulisi ohjeesta mielestämme poistaakin kaikki suositukset asetuksen vaatimuksia laajemmista toimenpiteistä ja keskittyä asetuksen tekstin selventämiseen käytännön tilanteissa.

Ovet

Asetus määrittää selkeät vähimmäisarvot oven ja aukon vapaalle vähimmäislevydelle sekä myös eteiseen ja keittiöön mitoitettavalle pyörähdysympyrälle. Näiden lisäksi ohjeistuksessa määritellään, että kulkuväylä on toimiva, kun oviaukolle johtavan kulkuväylän ja oviaukon vapaan leveyden summa on vähintään 2300 mm (mm. kuva 4). Jälkimmäinen ei ole johdettavissa asetuksessa määritellyistä mitoista ja voi siksi johtaa tilanteeseen, jossa ohjeita aletaan noudattaa määräyksinä. Ohjeistuksessa ei myöskään perustella, miksi juuri 2300 mm on tarpeellinen ja miksi käytävän ja oven vapaiden leveyksien summa on ylipäänsä relevantti suure kulkuväylän toimivuudelle. Mikäli eteinen mitoitetaan 1300mm pyörähdysympyrän mukaan, tämä edellyttäisi oviaukolta jopa 1000 mm vapaata leveyttä. Mainittu kuva sekoittaa mielestämme helposti asuinrakennuksen eteisen vähintään 1300 mm:n kääntymistilan ja palveluasumiseen tarkoitetun rakennuksen eteisen vähintään 1500 mm:n kääntymistilan. Ohjetta voi tulkita niin, että kaikkiin asuntoihin vaadittaisiin 1500 mm:n kääntymistila eteiseen. Tällä olisi merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia etenkin pienten asuntojen kohdalla. Yksiöiden koko määräytyy usein runkosyvyyden sekä kylpyhuoneen, eteisen ja kaapistojen leveyksien mukaan. Eteisen leveyden kasvattaminen siis vaikuttaisi koko asunnon koon kasvuun ilman, että useimmat asukkaat voisivat hyödyntää näitä lisäneliöitä. Esteettömyysasetuksen yhtenä tavoitteena oli selkeyttää sitovien määräysten ja ohjeiden eroa sekä yhdenmukaistaa tulkintakäytäntöjä. Asetuksella on selvästi säädetty eteisen pyörähdysympyrä 1300 millimetriin, eikä tätä pitäisi pyrkiä ohjeilla tiukentamaan.

Ohjeessa viitataan myös muihin ympäristöministeriön hiljaintain julkaisemiin rakentamista sääteleviin ohjeisiin. Uusi asetus rakennuksen ääniympäristöstä asettaa entisestään kiristyneitä raja-arvoja äänitasoeroluville eri tilojen välillä mm. majoitus- ja potilashuollon rakennuksissa. Mainittuja arvoja on nähdäksemme mahdotonta saavuttaa ilman kynnyksiä. Esteettömyysasetuksen mukaan oven yhteydessä sallitaan tasoero tai kynnykset, kun se on ääni- tai kosteusolosuhteiden takia välttämätön. Tällöin kynnykset saa olla maksimissaan 20mm korkea ja muotoiltu siten, että se on ylitettävissä pyörätuolilla. Soveltamisohjeeseen olisi perusteltua lisätä esimerkkejä rakenteista, jotka täyttävät sekä esteettömyydestä että ääniympäristöstä annetut säädökset.

18.12.2017

Etenkin pienissä asunnoissa liukuovet voivat olla keino tehostaa tilankäyttöä eri huoneiden välillä. Oven ja käytävien edellyttämää tilaa kuitenkin tarkastellaan ohjeistuksessa ennen kaikkea lehdellisten ovien näkökulmasta. Olisi perusteltua myös nostaa esimerkit, miten oven helppo avautuvuus toteutetaan liukuovella. Esimerkkejä voisi nostaa esille myös palo-ovien esteettömyyden osalta.

RAKLI ry

Mikko Somersalmi
Tekninen johtaja